

A műszaki szabályozás aktuális kérdései Magyarországon

Current issues of the technical regulation system in Hungary

NYIRI Szabolcs¹, RÉTHÁTI András²

MAÚT Magyar Út- és Vasúti Társaság
¹elnök, ²irodavezető

Abstract

MAÚT Hungarian Road and Rail Society is a professional society operating on the fields of road and rail infrastructure, established to coordinate the activities of the stakeholders interested in technical regulation. The continuously updated technical regulatory documents of the road and rail sector closely follow – but at the same time also trigger – the technological development, thus ensuring the well-founded, transparent, coordinated and safe activities of investors, planners and designers, authorities, contractors and other associated parties.

During its 27 years old operation MAÚT followed the most up-to-date professional knowledge and adjusted to the particularities of the professional-political management. In the recent years MAÚT has a strategic supporting role in the elaboration of technical regulatory documents. in line with the activities of the Road Committee. In the framework of the Railway Technical Committee set up in March 2021 MAÚT intends to play a distinguished role as well.

Kivonat

A MAÚT Magyar Út- és Vasúti Társaság a közúti és vasúti infrastruktúra területén működő közhasznú szakmai egyesület, amely a műszaki szabályozásban érdekelt felek tevékenységének összefogására és összehangolására jött létre. A folyamatosan korszerűsített út- és vasúti műszaki szabályozási dokumentumok részben követik, részben indukálják a technológiai fejlődést, egyben biztosítva az építetők, tervezők, hatósági, kivitelezési és egyéb kapcsolódó tevékenységek műszaki megalapozottságát, áttekinthetőségét, koordináltságát és biztonságát.

A MAÚT 27 éves működése alatt folyamatosan követte a legkorszerűbb szakmai ismereteket és igazodott a szakági irányítás sajátosságaihoz, elvárásaihoz. Az elmúlt években az Úti Bizottság tevékenységéhez igazodva a MAÚT stratégiai támogató szerepet tölt be az úti műszaki szabályozási dokumentumok készítésében. A 2021. márciusában létrejött Vasúti Műszaki Bizottság formálódó tevékenységének keretrendszerében a MAÚT szintén kiemelkedő szerepet készül betölteni.

Kulcsszavak: műszaki szabályozás, közúti infrastruktúra, vasúti infrastruktúra

BEVEZETÉS

Az 1994-ben, akkor még Magyar Úti Társaság néven alapított MAÚT Magyar Út- és Vasúti Társaság a közúti és vasúti infrastruktúra érdekében egyesületi keretek között működő közhasznú szakmai szervezet, amely a műszaki szabályozásban érdekelt felek, személyek és intézmények tevékenységének összefogására és összehangolására jött létre.

Az eredeti fő célkitűzés ma is érvényes: a mindenkor érvényes szabályozási környezetben az infrastruktúra tervezés, építés és üzemeltetés/fenntartás összefüggő szabályozása, az érdekelt felek, személyek és intézmények tevékenységének összefogásával és összehangolásával, a különféle vélemények és érdekek meghallgatásával, figyelembe vételével.

Mindez azt is jelenti, hogy a létrehozott szabályozási dokumentumok, előírások részben követik, részben viszont indukálják a technológiai fejlődést, amely a következő lépcsőben – immár általánosan elfogadott, bevált megoldásként – szervesen beépülhet az ismételt, folyamatosan frissített rendszerbe.

Az érintett és érdekelt csoportok által általánosan ismert és elismert, jól működő szabályozási rendszer konzekvens alkalmazásával a közúti és vasúti beruházások, a fenntartás-üzemeltetés feladatai gazdaságosan, egységesen, naprakészen, korszerű ismeretek alkalmazásával és kellően jó minőségben végezhetők. A rendszer felépítése, működtetése és folyamatos aktualizálása a szektor valamennyi résztvevőjének alapvető közös érdeke és feladata.

Alapvető törekvés, hogy a folyamatos tevékenység eredményei biztos háttérrel jelenthessenek az út- és vasútépítési piac valamennyi szereplőjének. A megjelenő új műszaki szabályozási dokumentumokon keresztül létrehozott „egységes nyelv” biztosítja az építetők, tervezők, hatósági, kivitelezési és egyéb kapcsolódó tevékenységek műszaki megalapozottságát, áttekinthetőségét, koordináltságát és biztonságát. A működést támogató *e-UT® Digitális Útügyi Előírástár* és *e-VASUT® Digitális Vasútügyi Előírástár* szerződéses partnereinek száma már összesen 180 előfizető körül alakul, ami a gyakorlatban több mint 4000 rendszeres felhasználót jelent.

Az 1994 óta működő társaságunk 2014 óta a vasúti és közúti infrastruktúra kérdéseivel együttesen foglalkozó, mindkét közlekedéscélszektort műszaki szabályozási kérdéseire kiterjedő tevékenységet folytat, mindkét szektor számára megfelelő képviselést biztosítva.

1. ÚTÜGYI MŰSZAKI SZABÁLYOZÁS

A Magyar Útügyi Társaság (MAÚT) 1994. évi alapítását az 1990-es évek elejére megváltozott politikai, társadalmi és szabályozási körülmények indokolták, illetve tették lehetővé. Az útügyi szakemberek akkor időben felismerték, hogy a közúti műszaki szabályozás a szabványügyi és más jogintézmények megváltozásával átalakult, a korábbi biztos pontok érvényüket veszítették. Hivatalos irányító szervezetek és szakértői munkabizottsági tagok, szakmai közösségek egyaránt szükségét érezték a meglazult rendszer újragondolásnak, megerősítésének. A szervezés széles körű támogatást élvezett, a kitűzött célokkal a hatósági, az igazgatási, valamint az építésben, kivitelezésben, tervezésben érdekelt körök egyaránt egyetértettek. 1995-ben az illetékes szakminisztérium (KHVM) és akkori központi háttérintézménye (UKIG) egy átgondolt háromoldalú Együttműködési megállapodással teremtette meg a kezdeti működés keretfeltételeit, amely több mint negyedszázada működik, számos szakterület számára modellértékűnek tekinthető módon, követve több ország szakági szabályozási gyakorlatát.

Az útügyi műszaki szabályozási dokumentumok kidolgozásáért felelős munkabizottságok tagjai kezdetől fogva a szakterület legtapasztaltabb, elismertebb képviselői közül kerültek ki. A közszféra meghatározó szerepvállalása mellett ebben a működési modellben egyaránt fontos a hatóságok, a tudományos élet, a tervező, tanácsadó és kivitelező szakemberek szempontjainak képviselete is.

A jelenleg már a Magyar Közút NZrt. honlapján, továbbá a hivatásos szakmagyakorlók körében a MAÚT Reader (*e-UT® Digitális Útügyi Előírástár*) révén is elérhető dokumentumokat a szakma valamennyi meghatározó szereplője ismeri, elismeri és használja.

A MAÚT műszaki szabályozási tevékenysége mindig igazodott a változó igazgatási, szakmai és társadalmi érdekekhez és körülményekhez, folyamatosan figyelembe vette az érvényes jogszabályok kereteit, a közszféra (megrendelők) és az egyéb, piaci szervezetek érdekeit, szempontjait. A dokumentumok szakmai tartalmát a hazai és nemzetközi környezet, az európai szabályrendszer változásai is folyamatosan befolyásolták, de az előírások megalkotásának elsődleges szempontja – mindezek figyelembe vételével együtt – a már bevált, legkorszerűbb technológiák és szakmai elvek rögzítése, a lehető legszélesebb körben elfogadott módon.

A rendszer kereteit – több éves előkészítést követően – 2017. májusában újította meg átfogóan az útügyi műszaki előírások kidolgozására, kiadására és közzétételére vonatkozó szabályokról szóló 16/2017. (V. 25.) NFM rendelet, tükrözve az állami szerepvállalás növelésére, a hatékonyság és a reakcióképesség gyorsítására vonatkozó szándékot. A rendelet alapján működő Útügyi Műszaki Szabályozási Bizottság az Útügyi műszaki előírások éves munkaterv szerinti elkészítésén, elfogadásán és hatályba helyezésén túlmenően a szabályozásban foglaltaktól eltérő megoldásokra (eltérésekre) vonatkozó állásfoglalások kiadásáért is felelős.

A bizottság éves munkatervei a 2018-2021 közötti időszakban valamennyi meglévő útügyi műszaki előírás (kb. 160 db) megújítását tartalmazzák. Az előírások átdolgozására az Útügyi Műszaki Szabályozási Bizottság titkársági feladatait ellátó Magyar Közút NZrt. hosszú távú keretszerződést kötött a MAÚT-tal. 2018-ban kiadásra kerültek az első megújított Útügyi Műszaki Előírások, amelyek sora azóta is hónapról

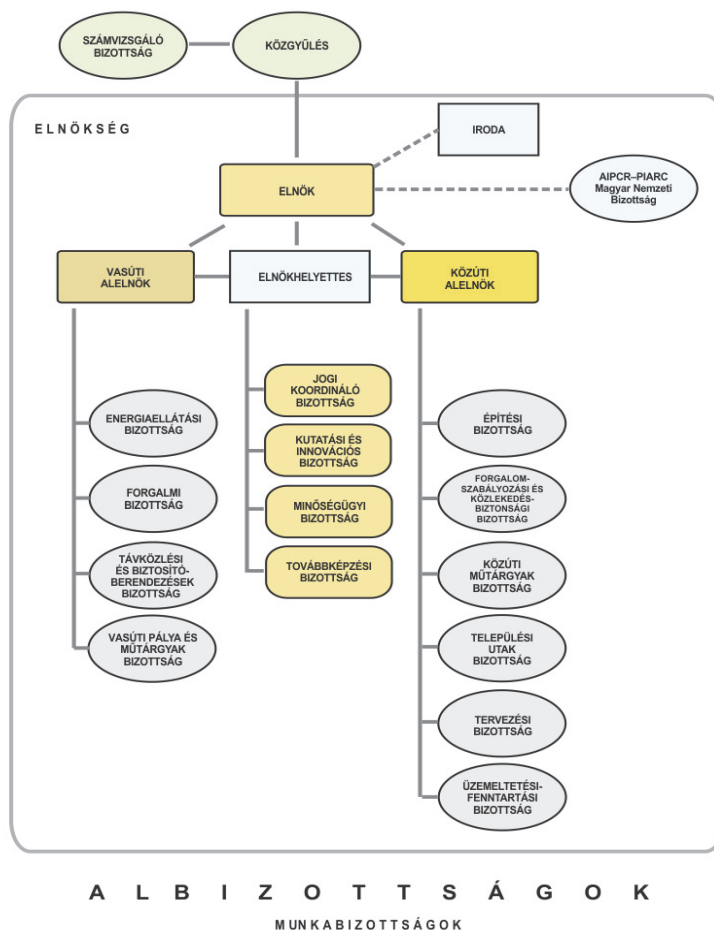
hónapra bővül, gyarapodik. (A kiadott illetve kiadás előtt álló előírások listája a MAÚT honlapján is megtalálható.)

Az előírások készítésére vonatkozó eljárás rendjét a MAÚT saját útmutatója – a keretszerződésben foglalt határidőkhöz és egyéb kötöttségekhez igazodóan – részletekbe menően szabályozza.

2. VASÚTI MŰSZAKI SZABÁLYOZÁS

Az aktuális műszaki szabályozási helyzetkép minél realisabb és teljesebb értékeléséhez érdemes a hazai építőipar más ágazataira is kitékinteni, hiszen a korábbi ágazati szabványok strukturált kezelése 1995 után máshol is átalakult. A kapcsolódó szervezetek és feladatkörök megszűntek, így számos építőipari szakág szembesült az átalakult feladatrendszerből eredő hiányosságokkal és problémákkal. Az Ütügyi műszaki előírások rendszeréhez hasonló, összefüggő és széles szakmai kört megszólító struktúra az építőipar más területein azonban a mai napig nem alakult ki. Ez a rendszer így továbbra is példaértékű lehet a többi szakág számára, még ha önmagában időről időre természetesen fejlesztésre is szorul.

Mindezek ismeretében az elmúlt évtized végén a vasúti beruházások irányítóiban komoly érdeklődés ébredt az akkor már 15 éve működő ütügyi műszaki szabályozás keretrendszerének megismerésére és alkalmazhatóságának vizsgálatára. 2012 és 2015 között – a MÁV és a MAÚT együttműködésével – egy KözOP projekt keretében sor került a vasúti műszaki szabályozási rendszer felülvizsgálatára és folyamatos működési modelljének kialakítására, az e-VASUT digitális rendszer létrehozására. Ezzel párhuzamosan a MAÚT feladatköre és szervezeti felépítése – az 1. ábrán látható módon – kibővült a vasúti infrastruktúra elemeivel.

1. ábra A MAÚT szervezete 2021-ben (Forrás: saját szerkesztés, www.maut.hu)

A szakmai felhasználók széles köre által várt szolgáltatás indításának előkészítéseként a MÁV és a MAÚT 2017 júliusában megkötötte – négy év alatt a témában immár harmadik – együttműködési megállapodását. Ennek alapján – a MÁV és a MAÚT, valamint a GySEV együttműködésével párhuzamosan végzett

folyamatos fejlesztés eredményeképpen – 2017. novemberében megkezdődött és azóta is folyamatos a MAÚT *e-VASUT® Digitális Vasútiügyi Előírástár* szolgáltatásának előfizetési formában történő üzemeltetése.

A vasúti műszaki szabályozáshoz kapcsolódóan – egy intenzív fázisba érő, nagyobb projekt keretében, részben az évtizedek alatt összegyűlt ügyi tapasztalatokat is kamatoztatva – a közelmúltban lehetőség nyílt további fejlesztések végrehajtására is. A vasúti közlekedéssel kapcsolatos európai politika jelenlegi fő célja ugyanis az egységes európai vasúti térség létrehozása. A 2016-ban elfogadott jogszabálycsomaggal (4. Vasúti Csomag) több érdemi változás következett be, ezek közül kiemelhető az a törekvés, hogy a műszaki szabályozáson keresztül gyakorol hatást a nemzeti piacokra.

Az IKOP-2.1.0-15-2018-00047 projekt célja ehhez kapcsolódva olyan javaslat kidolgozása volt, amely a vasúttársaságok működésére, valamint a vasúti létesítmények tervezésére, építésére, engedélyezésére és üzemeltetésére vonatkozó jogi, műszaki és gazdasági alkalmazhatósági követelményeket egyidejűleg elégíti ki. A 2020. júniusában sikeresen lezárt projekt folytatásaként 2021. március végén Magyarországon megalakult a Vasúti Műszaki Bizottság, amely a vonatkozó miniszteri rendelet szerint jogosult a nem jogszabályban kihirdetett szabályok kidolgozására. A háttérfeladatokban, a szakértői munkabizottságokban a MAÚT is aktív szerepet készül vállalni.